

05
des

I

5

CVo 35

Zum Wohlwille der Königl. Hochschule
München in der Hofbibliothek.

DEI GRATIA
GVILIELMVS HENRICVS,

DVX SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM,
ANGARIAE ET GVESTPHALIAE, LANDGRAVIVS THV-
RINGIAE, MARCHIO MISNIAE, PRINCEPS COMES
HENNEBERGIAE, COMES MARCAE ET RAVENBERG-
GAE, SAYNAE ITEM ET VVITGENSTEINI,
DYNASTA RAVENSTEINI,

RECTOR ACADEMIAE IENENSIS
MAGNIFICENTISSIMVS

GRATIAM SPIRITVS PRECVM
PRECATVR

C I V I B V S.

IESVM christum, seruatorem nostrum optimum, adpel-
lari *παράκλητον*, satis notum est ex *Ioann. 11, 1*, eumque
ἐντροχάθειν ὑπὲρ ἡμῶν, *intercedere pro nobis*, itidem
ex *Rom. viii, 34*. *Ebr. vii, 25*. constat. Vtrumque et de
sancto spiritu legimus, ita vt non solum in euan-
gelio *Ioan. xiv, 16, 26*. *xv, 26*. *xvi, 17*. *παράκλητος* dicatur; verum
etiam id loquendi genus, quod de christo occurrit, de eo ad-
hibeatur, illum *ὑπερεντροχάθειν ὑπὲρ ἡμῶν*. Expresse enim
Paulus *Rom. viii, 26*. pronuntiat, spiritum sanctum esse, qui
nostris succurrat infirmitatibus: nos nescire, quid oremus, vt
fieri debeat; illum autem *ὑπερεντροχάθειν ὑπὲρ ἡμῶν σε-
ναγμοῖς ἀλαλήτοις*, *interpellare pro nobis gemitibus ineffabili-
bus*. Nemo dixerit, credimus, per eandem dicendi formam,
de spiritu sancto æque, ac de christo usurpatam, plane quo-
que eandem rem de vtroque significari, atque vtriusque idem
pro nobis intercedendi interpellandique esse officium. Quum
enim intercessio christi ad munus eius sacerdotale spectat,
hocque ille, vt mediator et sacerdos perfungitur, hæc spiritui
sancto haud tribuere possumus, nisi omnia confundere ac per-
turbaro velimus. Sed tamen qualis sit intercessionis spiritus
sancti

sancti ratio, ac quomodo ab ista, quam christus, redemptor noster præstat, differat, de eo dissentiant theologi, aliis istam formalem; aliis autem tantum effectiuam esse, affirmantibus.

Qui intercessionem spiritus sancti formalem admittunt, proprie istam intelligunt, atque exsultant, illum omnino pro nobis orare; eo tamen modo, qui diuinitati eius conueniat. Ita inter ecclesiæ nostræ doctores sentit STEPHANVS maxime GERLACHIVS* remque hunc in modum edisserit: *ut verum sit, quod spiritus sanctus ad preces et gemitus fideles excitet, nosque orare doceat; loquitur tamen hic apostolus non de simplici oratione, qua spiritus sanctus fideles pro seipsis orare facit; sed de intercessione, qua quis pro alio, non pro se intercedit. Et sicut Paullus a christianis vult fieri intercessionem pro aliis, hoc est, pro omnibus hominibus, ita hic de spiritu adoptiuo alii, hoc est, quod ipse intercedat pro nobis.* Sequitur est hunc IO. CONR. DANNHAVERVS,** qui profitetur quidem: *spiritus sanctus intercedit intercessione formali, inæstimâ et mediatoriâ; spiritus sanctus intercedit intercessione effectiua; paucis tamen interiectis, sententiam, quod intercessio spiritus sancti itidem sit propria et formalis, adprobat eamque variis confirmare argumentis, adnuitur.* Immo, quum IVSTVS FEVRBORNIVS*** adhuc exsultasset, quæ de spiritus sancti intercessione dicantur, non proprie; sed tantum de effectu esse intelligenda; postea* aliter sentire coepit atque opinionem de intercessione formali amplexus est. Idem quoque primam statuit IO. GERHARDVS** nosse; mutasse autem mentem suam videtur ea ratione, vt intercessionem spiritus sancti, quam et effectiuam et formalem esse, adfirmauerat, nunc effectiuam tantum iudicaret. Pro hac enim posteriore sententiâ ita scribit: *** *notanda est hoc loco regula, quod quedam tri-*

A 2

buan.

* tom. 1. disput. 6. p. 604.

** bodolph phenom. ix. p. 476. sq.

*** fascicul. iv. contram. theolog.

disput. 9. s. 42. 43. p. 724. oper. theol.

* synagm. 1. disput. sacr. part. 3.

dissert. 3. s. 28. sqq. p. 1304. oper.

** in schola pietatis libr. III.

cap. 21. p. 592.

*** harmon. euangel. cap. CLXXVI.

p. 1305.

uantur spiritui sancto absolute in persona propria; quædam vero relative non in propria; sed in nostra persona, idque tum passive, ut actor. VII, §1. tum active, ut hoc loco Rom. VIII, 26. hisque significat, spiritum sanctum ea tantum ratione pro nobis intercedere, ut in nobis ipsis preces efficiat illasque adiuet.* Præter alios pro intercessione propria ac formali pugnantes, spectant huc IO. ADAM, OSIANDER,** FRIDERICVS ERNESTVS KETTNERVS,*** CHRISTOPHOR. MATTHÆVS PFAFFIVS.*

Sententiæ huius defensores varias, quibus istam inniti putant, rationes recentent. Protocant præcipue ad vocem ab apostolo Paulo Rom. VIII, 26. usurpataм *ὡς ἐπεὶ τὸ ὑχόμενον*, quæ significet intercessionem, cuius ea sit ratio, vt a quodam non pro se ipso; sed pro alio instituatür aliudque sit, spiritum sanctum efficere, vt rite ad deum preces faciamus; et aliud, quando dicatur, spiritum sanctum pro nobis intercedere. Quodsi autem pro hac intercessionis indole, ista spiritui sancto ita sit tribuenda, vt ipsemet eam præstet pro nobis, colligendum

* Mutationem, quam in sententiis suis de intercessione spiritus sancti fecerunt IO. GERHARDVS et IVSTVS FEVRBORNIVS, ita enarrat IO. HENRICVS FEVSTKINGIVS in *palinodia sacra; sive schediasmat. de retractationibus theologor.* 3. XLII. p. 107. sqq. ac si GERHARDVS primum in *harm. euang.* intercessionem tantum effectiuam admisisset; postea autem, quum rem accuratius cognouerit, ad propugnatores intercessionis formalis accessisset. Negat tamen ERDMANN. RVDOLPH. FISCHERVS in *vi-ta Io. Gerhardi* p. 299. GERHARDVM intercessionem spiritus sancti primum effectiuam; deinde etiam formalem statuisse, quoniam liber *tertius schola pietatis*, in quo inter-

cessionem spiritus sancti non solum effectiuam; verum etiam formalem esse, dixerit, anno MDCXXXIII. prodierit; *harmonia* autem *euangelica* tribus demum annis post edita sit, in qua eum intercessionem spiritus sancti effectiuam tantum admittere, constat. Hinc dicendum sit, GERHARDVM mentem suam ita mutasse, vt intercessionem spiritus sancti, quam primum et effectiuam et formalem esse, adfirmauerit, postea effectiuam tantum iudicauerit.

** in *disput. de intercessione christi et spiritus sancti*.

*** *tr. theol. de aduocatione auxilio, et gemitu spiritus sancti* p. 49. sq.

* in *libr. de impersonalitate et perpetuitate humana christi natur.* p. 76.

dum omnino ex eo sit, illam esse formalem et proprie intelligendam. Id quod per id quoque confirmari, addunt, quod phrasim *ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἡμῶν* de christo adhibita proprie precationem significet hincque nulla sit causa, cur ista non eadem ratione de spiritu sancto intelligatur ac dicatur, quod quemadmodum christus pro nobis intercedat proprie et formaliter; ita et hoc eodem modo, per intercessionem nimirum formalem, a spiritu sancto fiat. Præter hoc tamen argumentum, quod in ipsa voce inueniri, credunt, aliud in orationis a Paulo institutæ nexu inesse, sibi persuadent. Apostolum enim, monent, postquam clamemus: abba pater, *vers. 26. 27.* aliud argumentum, cur calamitatibus afflictæ mentem suam erigere debeant, proponere, quod hand nouum esset, vbi nihil aliud voluisset indicare, quam quod spiritus sanctus efficiat, ut nos rite possimus precari. Hinc et christum *ἄλλοις παράκλητον* discipulis promittere, contendunt, hoc est, qui idem facturus sit, quod fecerit ipse christus, apud patrem scilicet pro iis intercessurus.

Verum alii intercessionem spiritus sancti tantum esse etiam esse, existimant, docentque, si scriptura sacra dicat, quod ille intercedat pro nobis, hoc non ita esse intelligendum, ac si ipsemet pro nobis ad deum patrem preces faciat; sed significari tantum, quod per gratiam suam efficiat, ut fide in iesum christum præditi celestem patrem precentur rectumque precandi modum adhibeant. Quæ sententia vbi suum præsidium in eorum tantum auctoritate, qui illi sunt addicti, haberet, haud sane esset, quod in ista posset desiderari; nec dubitaret quis, eam priori de intercessione propria ac formali esse præferendam. Siue enim ad antiquioris; siue ad recentioris ecclesiæ doctores ac scripturarum diuinarum interpretes respiciamus, ab vtraque parte plerique istam amplectuntur ac deieciunt. Inter veteres **AVGVSTINVS** * ad verba Pauli de

* *tract. vi. in Ioann. euang. tom. III. part. 2. oper. p. 241.*

intercessione spiritus sancti per gemitus ineffabiles hæc obferuat: quid ergo, fratres mei, hoc dicturi sumus, quia spiritus gemit, ubi perfecta et æterna beatitudo est ei cum patre et filio? Spiritus enim sanctus deus, sicut dei filius deus, et pater deus. Ter dixi deus; sed non dixi tres deos; magis enim deus terquam dii tres, quia pater et filius et spiritus sanctus unus deus: hoc optime nostis. Non ergo spiritus sanctus in semet ipso apud semetipsum in illa trinitate, in illa beatitudine, in illa æternitate substantiæ gemit; sed in nobis gemit, quia gemere nos facit. Nec parua res est, quod nos docet spiritus sanctus gemere: infiruat enim nobis, quia peregrinamur, et docet nos, in patriam suspirare et ipso desiderio gemimus. Alio autem loco* monet, ex intercessione spiritus sancti haud probari posse, eum precari pro hominibus deum patrem, quoniam intercessio hæc nihil aliud significet, quam quod gemitus sanctorum desideriorum interpellare sanctos faciat, quibus affectum pium gratie spiritalis infundat. Eandem explicandi rationem et alii veteris ecclesiæ doctores adhibuerunt, quibus licet defensores intercessionis formalis GREGORIVM NAZIANZENVM atque AMBROSIVM opponant; hi tamen, si rem ipsam expendamus, nihil habent, quod sententiæ huic saueat. Ille** enim non alia, nisi hæc tradit: τὸ ἐντυγχάνειν, ἕχ' ὡς ἡ τῶν πολλῶν συνήθεια τὸ ζῆλον ἐκδιῆσαι ἕξει. τὰτο γὰρ πᾶς καὶ ταπεινότητος, ἀλλὰ τὸ προσβῆσαι ὑπὲρ ἡμῶν, τῷ λόγῳ τῆς μεσιτείας, ὡς καὶ τὸ κρηθόμενον ὑπὲρ ἡμῶν ἐντυγχάνειν λέγεται, intercessionis nomen, non ut apud multos in more positum est, altionis deprecationem habeat; (hoc enim humilitatis quodammodo esset.) sed idem significat, quod pro nobis, mediationis ratione, supplicare. Quemadmodum et spiritus pro nobis intercedere dicitur, quibus sane verbis ne filii dei quidem, vt hominis in cælis, παρακλήσει de supplicatione; vel intercessione proprie dicta accipit; nedum spiritus sancti. Quæ ex AMBROSIO***

* Hbr. i. cap. 9. contra Maximi-
num hereticum, Arrianorum episto-
pum, tom. viii. oper. p. 483. ed. Bened.

** orat. xxxvi. tom. i. oper. p. 587.
*** class. i. epist. 36. tom. ii. oper.
p. 919. edit. Benedic.

enarrantur, rationem intercessionis huius non definiunt; sed
ita comparata sunt; vt ad vtramque sententiam, cum de for-
mali; tum de effectiua tantum intercessionē, transferri atque
adplicari posse videantur. Scribit enim: *ergo quia nos nesci-
mus, quid oremus, et quomodo oporteat, postulat pro nobis spi-
ritus sanctus; est enim spiritus advocati nostri iesu: Et postu-
lat gemitibus ineffabilibus: dolet enim pro nobis et christus.* An-
tiquiorum horum vestigia plerique inter recentiores sunt se-
quuti nec aliam spiritus sancti intercessionem admiserunt, nisi
quæ operatione quadam in animis fidelium absoluatur, quæ
quæ operatione quadam in animis fidelium absoluatur, quæ
dici solet effectiua. Ex nostræ ecclesiæ doctoribus huic sen-
tentia: addictis nominamus AEGIDIUM HUNNIVM,* qui
dicit: *quando spiritus sanctus gemitibus innumerabilibus pro
nobis intercedere dicitur, non hoc modo accipiendum est, quasi
vel spiritus sanctus orat et tales gemitus et affectus in se ipso sen-
siat. Sed orare dicitur, dum nos orare facit: dum has ipsas
preces: hos gemitus in nobis excitat, format, dirigit: cor no-
strum ad precandi affectum accendit et filiale fiduciam in pre-
cando subministrat: itemque FRIDERICVM BALDVINVM,**
cuius hæc verba sunt: spiritus sanctus postulat pro nobis, hoc
est, ad preces nos instigat et seiores excitat, quibuscum con-
sentiant ABRAH. CALOVIVS,*** SALOMO GLAS-
SIVS,* IO. ANDREAS QVNSTEDT,** SEBASTIAN.
SCHMIDIVS,*** IO. FRANCISCVS BYDDEVS,* IO. CHRI-
STOPH. WOLFIYS,** IOACH. LANGIVS*** ac multi
alii.*

* *comm. in epist. ad rom. viii, 26.*

tom. iv. oper. latinor. p. 75.

** *comment. in epist. ad rom.*

viii, 26. p. 159.

*** *in systemat. locor. theologic.*

tom. vii. p. 574. et in *bibl. illustr.*

nou. test. tom. 2. p. 790. sqq. et tom. iv.

p. 141.

■ *in philolog. sacr. p. 805.*

** *systemat. theolog. part. i. cap. 3.*

membr. 2. sect. 1. thes. 56. p. 372.

*** *comm. in epist. ad roman.*

p. 488.

* *in meditationibus sacris p. 5. sqq.*

** *in curis philologicis et vir. in*

iv. priores Pauli epistolæ p. 153.

*** *in dem apostolischen Liebe und*

Recht part. i. p. 105.

alii. Inter pontificios idem existimarunt præter alios **GVIL. ESTIVS*** et **DIONYSIVS PETAVIVS.****

Posterior hæc sententia de intercessione effectiva non caret suis argumentis, ita omnino comparatis, vt si cum istis conferantur, quibus alii intercessionem formalem corroborare volunt, multa graviora videantur, ac singularem præ illis habeant dignitatem. Res omnis redit ad dicendi formam, ab apostolo Paulo adhibitam, spiritum sanctum *ὡπερ ἐντοχὰς ἡμῶν συναγμοῖς ἀλλήλοις*, hincque in id præcipue inquirendum est, quomodo ista rite debeat explicari atque intelligi. At heic nec in ipsis vocibus; nec in earum connexionne quidquam inuenimus, quod formalem ac propriam quamdam prodatur intercessionem. Non in vocibus, quoniam verba *ὡπερ ἐντοχὰς* et *ὡπερ ἐντοχὰς* non semper intercessionem, quam quis pro alio instituit, significant; sed vt generatim idem sunt, ac *occurrere*; *obuiam fieri*, *occurrere alicui præcandi causa*, *accedere*; ita quoque de precatione pro semetipso usurpantur. Recte nonnulli de voce *ὡπερ ἐντοχὰς* speciatim obseruant, causarum patronis eam conuenire, hancque in rena **HYGO GROTIVS***** dicit: *ὡπερ ἐντοχὰς* est *aduocatorum*, qui *clientibus desideria dicunt*; id autem spiritui sancto *ideo tribuitur*, quia *preces ad deum nobis dicat*; et **PHILIPPVS A LIMBORCH**: * *vox græca ὡπερ ἐντοχὰς desumpta est a patronis et aduocatis, qui reorum causas agunt et docent, qua ratione reus causam suam orare debeat*. Quæ quum ita sint, nihil sane impedit, quo minus et in loco Paullino verbum hoc ita intelligamus, vt spiritus sanctus *ὡπερ ἐντοχὰς* dicatur, quia efficit, vt *μετὰ παρρησίας* ad deum accedamus, ac docet, quomodo nostras preces ad eum ea ratione, qua decet, referre debeamus. Nec quidquam in vocum ac totius orationis Paullinæ nexu habemus, quod sententiæ de intercessione

for-

* comment. in ep. ad rom. viii, 26.

p. 95.

** theolog. dogmat. de trinit.

libr. 11. cap. 6. §. 5. tom. 11. p. 90.

*** comment. in epist. ad rom.

viii, 26.

comment. in epist. ad rom. p. 380.

formali dignitatem quamdam conciliet: immo si heic cuncta adcurate expendamus, varia reperimus momenta, quæ ei plane repugnare videntur. Primum enim spiritus sanctus dicitur ὑπερευρυχθένει ὑπὲρ ἡμῶν, ac quidem συναγμοῖς ἀλαλήτοις, gemitibus ineffabilibus, quod luculenter indicat, non de ipsius spiritus sancti precibus; aut propria intercessione; sed de precibus fidelium, quarum spiritus sanctus auctor est, loqui apostolum. Quis spiritui sancto gemitus ac suspiria tribuat, quum miseræ ac calamitatis sint documenta hancque ob causam ab hominibus quidem; minime autem ab ipso deo fieri possunt? Bene hæc obseruauit IVSTVS FEVRBORNIVS, * antequam alteram sententiam de intercessione formali amplecteretur: noli putare, inquit, quod spiritus sanctus ipse proprie intercedat. Nam non tantum dicitur pro nobis intercedere; sed intercedere gemitibus et suspiriis indicibilibus. At ille ipse proprie non gemit et suspiria promit: quia est spiritus infinitus; sed nos gementes et suspirantes facit, quod etiam Augustinus explicat. Deinde dicit quidem Paullus, spiritum sanctum pro nobis intercedere; at non addit, eum intercedere pro nobis πρὸς τὸν Θεόν, apud deum, quemadmodum de christo Ioannes dicit, eum esse παράκλητον πρὸς τὸν πατέρα, 1. epist. ii, 1. sed κατὰ Θεόν, id est, secundum voluntatem diuinam, sicque significat, spiritum sanctum nos docere, ea ratione precari, quam ipse deus requirat. Quæ omnia licet satis sint clara; maiorem tamen adhuc iis lucem adferunt alia scripturæ sacræ loca, quæ de spiritu sancto, auctore precum in fidelibus, agunt et quæ de eiusdem intercessione dicuntur, illustrant. Paulo ante, nimirum vers. 15. apostolus dixerat, nos accepisse spiritum adoptionis, ἐν ᾧ κατέζομεν, ἀββᾶ ὁ πατήρ, in quo clamamus: abba pater; prout autem heic pronuntiat, fideles clamare in spiritu; vel per spiritum sanctum; ita Galat. iv, 6. dicit, deum misisse filii sui spiritum in animos, qui clamat: abba pater, atque spiritui sancto ipsum clamorem

B

tribuit,

* fascicul. iv. disput. 9. §. 42. sq.

tribuit, eadem ratione, qua eum pro nobis intercedere, scribit. Quisque facile videbit, spiritum sanctum non formaliter clamare; ac si clamare dicatur, hoc non aliter intelligendum esse, quam quod sit clamoris in cordibus fidelium auctor, eumque, uti effectum producat. At vero si phrasis de clamore spiritus sancti non formaliter; sed causaliter; atque effectivae intelligatur; non videmus causam, cur intercessio illius non eodem modo sit explicanda. Huc quoque spectat, quod Paulus Ephesios hortetur, ut omni tempore precentur ἐν πνεύματι, *Ephes. vi, 18.* quod Iudas fratres iubeat, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσεύχεσθαι, *in spiritu sancto orare, vers. 20.* quod ipse spiritus sanctus vocetur *spiritus gratiae & precum, Zach. xii, 10.* quae et alia scripturae loca indicant quidem, sine spiritu sancto fideles non rite posse preces ad deum facere; nihil autem in se continent de intercessione quadam formali ac propria.

Præterea si rem ipsam accurate consideramus, intercessio spiritus sancti formalis, quam nonnulli statuunt, cum multis difficultatibus coniuncta atque ita comparata est, ut vix explicari atque intelligi queat, siue quæras: quomodo illa fiat? siue scire velis: quomodo ab intercessione iesu christi sit distincta? Quod ad prius momentum adinet, existimant nonnulli, fieri intercessionem hanc expressis verbis, quod nobis durum videri, fatemur. Sane varii inter nostros theologos intercessionem, quae a iesu christo fit, non verbalem; siue expressam; sed realem; siue interpretatiuam esse, adfirmarunt, *AEGIDIUS HUNNIUS,* FRIDERIGVS BALDVINVS,** CASPAR ERASMVVS BROCHMANDVS,*** IO. MVSÆVVS et FRIDEM. BECHMANNVS;** alii autem definire noluerunt, num christus suam intercessionem verbis; an re ipsa peragat. Quodsi autem nonnulli dubitarunt, adfirmare, quod christus verbis pro nobis intercedat; grauior omnino dubitandi causa est,

* *comment. ad ebr. vii, 24. tom. iv.*

p. 903.

** *comment. in epist. ad roman.*

viii, 34. p. 161.

*** *in systemat. theol. p. 389. 392.*

* *in der ausführlichen Erklärung der Ienischen Theologen p. 535.*

est, intercessionem spiritus sancti expressis fieri verbis, quorum nec in ipso spiritu sancto; nec in deo patre, ad quem ille preces suas referre debet, inuenitur ratio. Quale porro sit discrimen inter intercessionem christi et spiritus sancti, si determinare velis, itidem rem arduam esse, deprehendes simulque videbis, quanta difficultate sententia de intercessione spiritus sancti formali laboret. Non sufficit, si dicas, christum intercedere vt hominem et deum: vt mediatorem et sacerdotem vi meriti sui; spiritum sanctum autem vt deum et aduocatum tantum. Ita enim non significatur, qualis sit differentia inter intercessionem christi et spiritus sancti ratione formæ ac modi. Immo si rem aduerate diiudicare velimus, dicendum est, quod intercessio in negotio salutis æternæ eiusmodi sit actus, qui sacerdotis et mediatoris est proprius, adeo vt qui intercessionem spiritus sancti formalem tuentur, duos mediatores inter deum et homines, forte præter opinionem, constituere videantur, quod haud admitti posse, quis non intelligat?

Pro his igitur, quæ nunc obseruauimus, dicendum est, spiritum sanctum ita pro nobis intercedere, vt per gratiam suam cooperantem ad piorum preces concurrat, hocque minus varia præstet ratione. Primum id præstat *excitando*, quini animas fidelium commouet atque instigat ad preces faciendas, hancque in rem oculos illorum aperit, vt non solum suas atque aliorum miseras et propter illas auxilii diuini necessitatem rite expendant; verum etiam summum dei erga fideles amorem & voluntatem, pijs subueniendi, adueratius cognoscant. His et aliis argumentis, quæ spiritus sanctus diligenter consideranda exhibet, commouentur ad precandi studia et quando ipsas preces ad deum fundunt, plene sunt eorum mentes fiducia, ardoris, venerationis, hasque religiosas ac pias cupiditates per verba pariter ac gestus commonstrant. Hinc et porro spiritus sanctus *instruendo* operas suas ad preces illorum confert, quando eos docet, quænam sint a deo expetenda: qualis sit vera precationis ratio: quomodo ea debeat fieri, ac quoniam fideles in hac quoque causa variis infirmitatibus sunt obnoxii, illis simul succurrit,

currit, ac quidem, vt apostolus dicit, *συναγωγῆς ἀλλήλοις*, id est suspiriis, quorum tanta est vis, grauitas et foecunditas, vt magis ipsa sensu percipi; quam sermone quodam, licet sit disertissimus, exprimi queant. Verum nec in hoc gratia spiritus precum adquiescit. Est quoque, qui piis precantibus subuenit eosque adiuuat *confirmando*, ea ratione, vt quando in primis precati sunt, expectationem eorum bonorum, quæ a patre cælesti petierunt, maiorem ac firmiorem reddat: per hanc spem mentes in omni calamitate ad patientiam erigat: immo ad quasuis officiorum christianorum partes implendas alacres efficiat. Ita singularia sunt munera, quæ a sanctissimo precum spiritu proficiscuntur. Sed quum non habet in anima illa, quæ prauis cupiditatibus indulget et a vera fide in iesum christum aliena est; nec in ea vt spiritus precationis agere possit, quisque vitæ sanctioris expers ad id operas suas conferat, vt gratiæ sanctissimi spiritus locum relinquat ac per vim illius a tenebris ad lucem: a morte ad vitam perueniat. Qui autem adhuc experti sunt, munus spiritus sancti in precatione esse summum, in eo collocent sua studia, vt his cælestibus beneficiis porro et constanter fruantur. Videatis igitur, *CIVES* carissimi! quale sit vestrum officium his festis diebus. Postulat id præcipue, vt mentes vestras exploretis: gratiam diuinam adspernari, desinat et vbi illius participes facti estis, sedulo eam conferuetis. Hanc autem in rem decet vos, oraculorum diuinorum interpretes rite audire: ipsas sacras scripturas legere ac per spiritum precum castas ad deum facere preces. P. P. primo die pentecostes anno reparatæ diuinæ gratiæ M D C C X X X V.

(L. S.)

01 A 65 38

ULB Halle
002 933 470

3

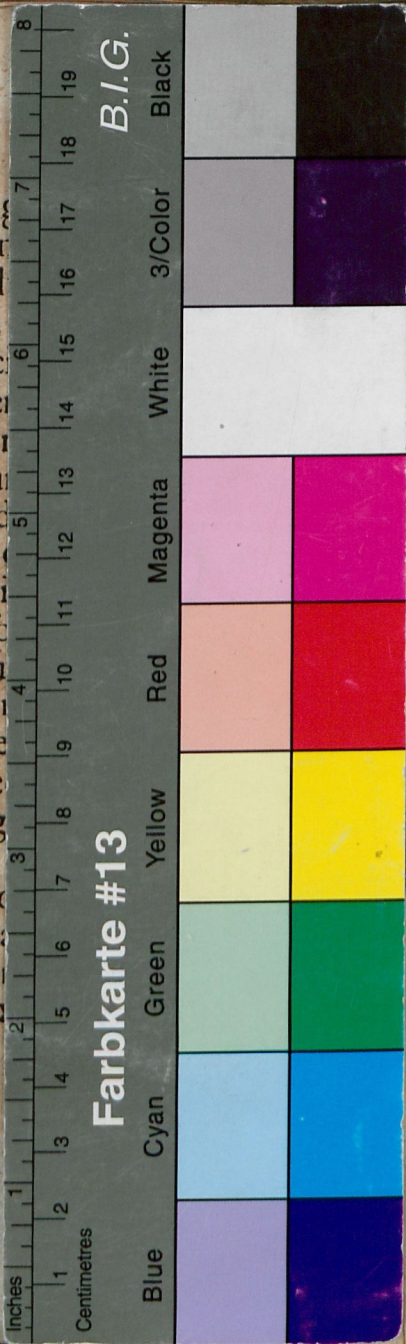

Sb.

15

**INTERCESSIO
SPIRITVS SANCTI.**

AD
SACRA PENTECOSTES
RITE CELEBRANDA
IN ACADEMIA IENENSI
PROPOSITA MEDITATIO.

LITTERIS IO. FRID. RITTERI.

